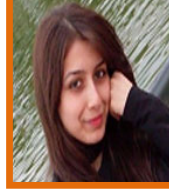




Ayşe Kılıç

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ



Ergönenç Akbaba, Dilek (2009). Nogay Türkçesi Grameri (Ses ve Şekil Bilgisi). Ankara: Grafiker Yayınları, 295 s.

Ergönenç Akbaba, Dilek (2011). Kazak ve Nogay Türkçesi Yazı Dillerinde Tasvir Fiilleri. Ankara: Grafiker Yayınları, 295 s.



Nogaylar, etnik ve kültürel yönden 'Kafkasya Halkları' grubuna dâhil olmayan, ancak coğrafi yönden Kafkasya'nın kuzeyindeki bozkırlarda yaşamaları dolayısıyla 'Kafkasya civarında yaşayan Türk boyları' arasında değerlendirilen bir topluluktur. Dağıstan Cumhuriyeti'nin Nogayskiy ilçesi ve Mahaçkala şehrinde, Stavropol eyaletinin Neftekum, Açikulakskiy ve Kayasulinskiy ilçeleri ile Çeçenistan'ın kuzeyindeki birkaç köyde de Nogay nüfusu bulunmaktadır (İnan 1985: 505). Türkiye'de Konya başta olmak üzere, Ankara, Eskişehir ve Karaman'da önemli ölçüde Nogay nüfusu bulunmaktadır.

Moğolcada 'köpek' anlamına gelen Nogay kelimesinin, bir etnonim olarak bu Türk boyunun adıyla ne zaman tarih sahnesine çıktığı konusunda çeşitli fikirler bulunmaktadır. Bunlardan en kabul göreni

Altın Orda emirlerinden Emir Nogay'ın adından geldiği yönünde olanıdır. Han soyundan gelmediği için 'emir' unvanını alan ancak daha sonra kendisini 'han' ilan eden Emir Nogay'ın da mensup olduğu Moğolların Mangıt boyu, 15. yüzyıla kadar Deşt-i Kıpçak sahasında Türklerle birlikte yaşadıkları ve bu yüzyılın sonunda dillerini ve Mangıt adını bırakarak Nogay adını kullanmaya başladıkları ileri sürülür. Mangıt kökenli oldukları görüşü buradan gelir (İnan 1985: 505-506).

Araştırmacılar tarafından Kıpçak grubuna dâhil edilen Nogaylar hakkındaki diğer bir görüş ise Nogayların, Uz ve Peçenek boylarının soyundan geldikleri yönünde olanıdır. Bu iki görüş karşılaştırıldığında Nogay, Kazak, Özbek ve Başkurtların çoğunluğunun Kıpçak, Kanglı, Kırkez, Kıtay, Nayman, Min, Kirey, Argın, Tabın, Mangıt, Cangalbayk, Alcın, Salcıyut, Calayır, Konrat gibi halklardan oluştuğu görülür. Nogay ismine ilk kez Altın Orda Hanlığı'nın Berke Han (1255-1266) döneminde rastlanılır. Nogayların siyaset sahnesine çıkışı ise Nogay Han adıyla, Mengü Temür (1266-1280) dönemine rastlar. Nogay Han, Karadeniz'in kuzeyinde ve doğusunda yaşayan boyları Altın Orda'nın merkezinden ayıracak şekilde birleştirmiş, kazandığı birçok zaferle yabancı devletler tarafından Altın Orda hükümdarı olarak değerlendirilmiştir. Tarihçiler Nogay Han'ın federal kavgaları kolaylaştırdığını ve kurduğu ittifaklarla Altın Orda'nın çöküşüne ve siyasî açıdan dağılışına neden olduğunu söylerler.

Zaten Nogay Bey'in ölümünden ve Altın Orda'nın parçalanmasından sonra idaresi altında bulunan beyler birleşerek Nogay Hanlığı'nı kurmuşlardır. Bu hanlık İdil'den Balkaş'a, Hazar Denizi'nden Aral Gölü'ne kadar uzanan bölgeyi kapsamıştır. (Bavbek 1986: 160-162).

Nogaylar, XVI. yüzyılda etkili bir şekilde siyasî hayata katılmışlar ve stratejik açıdan önemli sınırlar içerisinde yaşamışlardır. Bu yüzyılın özellikle ilk yarısında Nogaylar güçlü bir hanlık profili çizmiş, ikinci yarısında ise çeşitli iç çekişmeler yaşamış ve Rusya-Osmanlı mücadelesinin arasında kalarak bölünmüştür (Alpargu 1996: 20). Özellikle 14. yüzyılda Litvanya ve Rusya'da orduların ateşli silahlarla donatılmasıyla, önce 1552'de Kazan Hanlığı sonra da Nogay Hanlığı dağılmıştır (Bavbek 1986: 162). Dağılma sonrasında birçok kez tehciye uğramışlar ve çeşitli yerlere göç etmişlerdir. Yukarıda belirtildiği gibi Türkiye de dâhil olmak üzere çeşitli bölgelerde yaşamalarının sebebi de bu tehcidir.

Nogaylar 21. yüzyılın başlarına kadar göçebe olarak yaşadıklarından bu durum diğer Türk kavimlerinde de görüldüğü gibi onların dil ve edebiyatlarını büyük ölçüde etkilemiştir.

Nogay Türkçesi, Türk dilleri tasnifleri içerisinde Kıpçak grubuna dâhil edilmiştir. Nogay Türkçesini Samoyloviç 'tav grubu', Baskakov *Türk Dillerinin Batı Hun Dalı* bölümü içerisinde 'Kıpçak grubu', Benzing-Menges 'Kuzeybatı-Kıpçak grubu' (Akalın 1979: 10), Reşit Rahmeti Arat 'tav grubu' (Arat 1953: 138), Talat Tekin 'tawlı grubu' (Tekin 1991: 164) adı altında değerlendirmişlerdir. Kıpçak grubundaki Nogay Türkçesi ile aynı gruptaki diğer Türk dillerinden, Karakalpakça ve Kırgızca arasında gramer yapısı bakımından önemli oranda benzerlikler mevcuttur (Csató, Karakoç 1998: 333).

Nogay Türkçesi üzerine birçok çalışma yapılmıştır.¹ Türkiye'deki çalışmalar çeşitli Türk dillerinin gramer kitaplarının yayınlanmasıyla hız kazanmış ve bu konularda kimi kitaplar, makaleler, yüksek lisans ve doktora tezleri hazırlanmıştır. Dilek Ergönenç Akbaba'nın *Nogay Türkçesinde Fiil*² adlı 1998 yılındaki yüksek lisans çalışmasından genişletilmiş *Nogay Türkçesi Grameri Ses ve Şekil Bilgisi* ile 2005 yılındaki *Kazak ve Nogay Türkçesi Yazı Dillerinde Tasvir Fiilleri* adlı doktora çalışması ve çeşitli makaleleri³ Türkiye'de Nogay Türkçesi üzerine yapılmış önemli çalışmalardan bazılarıdır.

Dilek Ergönenç Akbaba'nın *Nogay Türkçesi Grameri Ses ve Şekil Bilgisi* adlı kitabı 2009 yılında Grafiker Yayınları tarafından basılmıştır. Kitap *Kısaltmalar, Söz Başı, Giriş, Birinci Bölüm (Ses Bilgisi), İkinci Bölüm (Şekil Bilgisi), Üçüncü Bölüm (Nogay Türkçesi Metinleri ve Türkiye Türkçesine Aktarmaları), Kaynaklar, Harita, Fotoğraflar ve Özgeçmiş* olmak üzere 10 başlıktan oluşmaktadır.

¹Baskakov, N. A. (1940). *Nogayskiy Yazık i ego Dialekti-Grammatika-Teksti i Slovar*. Moskova; Baskakov, N. A. (1963). *Nogaysko-Russkiy Slovar*. Moskova; Qalmiqova-Žanibekova, S. A., M. F. Saruyeva (1973). *Grammatika Nogayskogo Yazıka*. Çerkessk; Qalmiqova-Žanibekova, S. A., K. K. Žanbidayeva, M. A. Bul'arova (1994). *Nogay Tiliniñ Grammatikasi-Sintaksis 2 Kesek*. Çerkessk.

² Ergönenç Akbaba, Dilek (1998). *Nogay Türkçesinde Fiil*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

³ Ergönenç Akbaba, Dilek (2004). "Nogay Türkçesi". *Karadeniz Araştırmaları*. C. 1, Sayı: 2, s. 25-34 ; Ergönenç Akbaba, Dilek (2006). "Nogay Türkçesinde Sıfat-fiillerle kullanılan Bol- Fiilinin İşlevleri". *Karadeniz Araştırmaları*. C. 3, Sayı: 10, s. 148-156; Ergönenç Akbaba, Dilek (2007). "Nogay Türkçesinde Yat- Yardımcı Fiilinin Kip ve Tasvir Fiili Olarak Kullanılışı". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Özel Sayı, s. 153-161; Ergönenç Akbaba, Dilek (2007). "Nogay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler". *Bilig*, Sayı: 42, s. 151-176; Ergönenç Akbaba, Dilek (2012). "Nogay Türklerinde Kişi Adları". *Dil Araştırmaları*, Bahar 2012.

Söz başı (19-20 s.) bölümünde yazar, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmış bir Türk dili durumundaki Nogay Türkçesinin, zengin bir dil malzemesine sahip olduğunu ve bu dilin özelliklerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmanın, Nogay Türkçesi ağızlarının dikkate alınmadan edebî dilin grameri üzerine hazırlandığını belirtmiştir. Yazar Nogay Türklerinin kökeni, tarihi, sosyal ve ekonomik yapıları, Nogay adı, Nogay Türkçesi ve edebiyatı, Nogay Türkçesinin ağızları hakkında bilgiler vererek ses ve şekil bilgisi bölümlerinde nasıl bir yol izlediğini anlatmıştır. Çalışmada kullanılan kaynakların farklı metin türlerinden seçildiğini belirterek, aynı çalışmanın daha önce kendisi tarafından 1997 yılında yüksek lisans tezi olarak başlatıldığını, daha sonra 'Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü ve Grameri' projesi kapsamında tezini her yönüyle genişleterek gramer kitabını hazırladığını söylemiştir.

Giriş bölümü (21-36 s.), 1. *Nogayların Menşei ve Nogay Adı* 2. *Nogay Türklerinin Tarihi*, 3. *Sosyal ve Ekonomik Yapı*, 4. *Nogay Türkçesi ve Edebiyatı*, 5. *Nogay Türkçesi Ağızları*, 6. *Lehçe Tasniflerinde Nogay Türkçesinin Yeri*, 7. *Dil, Alfabe ve İmlâ* başlıklarına ayrılmıştır. *Nogayların Menşei ve Nogay Adı* başlığında, Nogay Türklerinin kökeni, Nogay adının nasıl kavim adı olarak kullanılır hale geldiği ve Nogay çatısı altında bulunan boylardan bahsedilmiştir. *Nogay Türklerinin Tarihi* başlığında ise Nogay Bey'in Altın Orda Hanlığı ile olan bağından bahsedilmiş ve Altın Orda Hanlığı'ndan bağımsız davranarak bir han gibi diğer boy ve devletlerle yaptığı savaşlar anlatılmıştır. Altın Orda'nın yıkılışından sonra da Nogay Hanlığı adı altında birleşerek, Astrahan ve Kırım Hanlıkları'nın yönetiminde etkili oldukları ancak Kırım Hanlığı'nın Rusya'ya bağlanmasıyla dağılma sürecine girdiklerinden söz etmiş ve sonrasında Rus katliamları sebebiyle çeşitli bölgelere göç ettiklerini vurgulanmıştır. *Sosyal ve Ekonomik Yapı* başlığında, Nogayların yoğun olarak yaşadığı yerler ve 1991 tarihi itibarıyla nüfusları belirtilmiştir. Bunlara ek olarak Nogay ekonomisi, geçim kaynakları, inanç sistemleri ve gelenek-göreneklerinden de söz edilmiştir. *Nogay Türkçesi ve Edebiyatı* başlığında, sırasıyla Arap, Latin ve Kiril alfabelerini kullanan Nogayların basılı eserlerinin az olduğu, şimdiye kadar oluşturulan eserleri ise 'Sovyet Dönemi Öncesi Nogay Edebiyatı' ve 'Sovyet Dönemi Sonrası Nogay Türk Edebiyatı' olmak üzere iki grupta değerlendirmenin doğru olacağını söylenmiştir. Bu gruplar içerisine sözlü edebiyat ürünleri, manzum ve mensur eserler dâhil edilmiştir. *Nogay Türkçesi Ağızları* başlığında, Nogay Türkçesine ait üç ağız (Ak Nogay, Kara Nogay ve Asıl Nogay) açıklanarak bu ağızlar arasındaki ses bilgisi, şekil bilgisi ve söz varlığı açısından görülen farklılıklar gösterilmiştir. *Lehçe Tasniflerinde Nogay Türkçesinin Yeri* başlığında, Radloff, Samoyloviç, Ligeti, Baskakov gibi çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan tasnifler ve bu tasnifler içerisindeki Nogay Türkçesinin yeri anlatılmıştır. *Dil, Alfabe ve İmlâ* başlığında ise, kullandıkları Kiril alfabesi, alfabedeki ünlü/ünsüz sesler ve Kiril alfabesinde gösterilmeyen ancak Nogay Türkçesinin ses dizgesinde bulunan bazı sesleri göstermek için alfabeyle yaptıkları eklemelerden bahsedilmiştir.

Birinci Bölüm (Ses Bilgisi)(37-62 s.) bölümünde, ünlüler ve ünsüzlerin sınıflandırılması ve bunlarda meydana gelen ses olayları (ses uyumu, türeme, benzeşme, düşme, kaynaşma) ele alınmıştır.

İkinci Bölüm (Şekil Bilgisi) (63-245 s.) bölümünde, *Basit Kelime* başlığı altında *basit isimler*, *basit fiiller*, *türemiş kelimeler* alt başlıkları ele alınmış, daha sonra da *yapım ekleri*, *isim*, *isimlerde çokluk*, *isimlerde iyelik*, *ismin hâlleri*, *isimlerde bildirme*, *sıfat*, *zamir*, *zarf*, *fiil*, *şahıs ekleri*, *fiil çekiminde şekil ve zaman*, *isim-fiil ekleri*, *sıfat-fiil ekleri*, *zarf-fiil ekleri*, *edat* şeklinde alt başlıklara yer verilmiştir. Bu alt başlıklar da kendi aralarında başlıklara ayrılmış ve ilgili konular çeşitli örneklerle açıklanmıştır.

Üçüncü Bölüm (245-280 s.)'de *Nogay (Tarihî Hikâye)*, *Mübarek Nevruz Geldi*, *Nogay'ın Evi Barkı*, *Son Yaz*, *Seven Yürek* başlıklı Nogay Türkçesine ait tarihî hikâyeler, Nogay kültürü ile ilgili yazılar ve şiirler önce Nogay Türkçesiyle verilmiş daha sonra ise Türkiye Türkçesine aktarılmıştır.

Kaynaklar (281-287 s.) bölümü, *Taranan Eserler* ve *Yararlanılan Eserler* şeklinde iki başlığa ayrılmış olup araştırmacılara zengin bir bibliyografya sunulmuştur.

Harita (288 s.) bölümünde, Kuzey Kafkasya'da yaşayan Nogay Türklerinin yaşadığı yerler gösterilmiştir.

Fotoğraflar (289-292 s.) bölümünde, Nogay bayrağı başta olmak üzere, Nogayların gelenek-göreneklerini yansıtan fotoğraflar ve Dilek Ergöneç Akbaba'nın araştırmaları sırasında kendi özel albümüne eklediği fotoğraflardan oluşmaktadır.

Yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan diller kapsamındaki Nogay Türkçesi üzerine hazırlanmış sınırlı sayıda kaynak bulunmaktadır. Bu ayrıntılı çalışma ile Nogay Türklerinin kökeni, sosyal ve ekonomik yapıları, tarihleri, edebiyatları, Türk dilleri arasındaki yeri ortaya konulmuştur. Bu çalışma, sahadaki diğer araştırmaların nasıl olacağı konusunda bir kılavuz niteliğindedir.

Esas fiillerle anlam ve yapıcı bütünleşerek tek bir anlam göstergesinin yerine kullanılan birleşik fiillerin oluşturduğu tasvir fiilleri, Türkçenin her döneminde ve diğer Türk dillerinde rahatlıkla görülür.

Tasvir fiilleri, esas fiilin sonuna bir zarf fiil eki ile bağlanarak onların ifade ettikleri hareketi, yeterlilik, zaman, tezlik gibi yönlerden betimleyen fiillerdir. Bu fiiller zaman içerisinde kendi anlamlarını kaybederek farklı anlamlar kazanmışlardır. Bu şekilde temel anlamlarından çıkarak onlara çeşitli anlam farklılıkları katıp kılış ve oluş hareketlerinin tasvirini yapan yardımcı fiil durumuna gelmişlerdir (Korkmaz 2003: 811).

Tasvir fiilleri araştırmacılar tarafından tek başına değerlendirildikleri gibi, birleşik fiil başlığı altında da değerlendirilmiş ve bu konuda çeşitli görüşler ortaya konulmuştur.



Dilek Ergöneç Akbaba'nın diğer çalışması olan *Nogay Türkçesi Yazı Dillerinde Tasvir Fiilleri* adlı kitabı ise 2011 yılında Grafiker Yayınları tarafından yayımlanmış olup *Söz Başı*, *Kısaltmalar*, *Giriş*, *İnceleme*, *Sonuç*, *Tablolar*, *Kaynaklar* olmak üzere yedi başlıktan oluşmaktadır.

Kitabın *Söz Başı* (9-11 s.) bölümünde yazar, iki Kıpçak dili olan Kazak ve Nogay Türkçelerindeki tasvir fiillerini eş zamanlı olarak önce tasvir fiilinin Eski Türkçedeki, sonra da Harezmi ve Eski Kıpçak Türkçesindeki yapısı ve kullanışları üzerinde durarak örnekler vermiştir. Kitabın 'Kullanılışı' ve 'İşlevleri' bölümlerinde tasvir fiilleri için neden farklı değerlendirmelerde bulunduğunu açıklamış ve aynı ya da farklı işlevlerde kullanılan tasvir fiillerini ayrı başlıklar altında topladığını belirtmiştir. Kazak ve Nogay Türkçeleri arasında tamamen siyasî sebeplerden kaynaklanan alfabe problemine değinmiş, aradaki ayrımı sağlayabilmek amacıyla çeşitli seslerin farklı işaretlerle gösterildiğini söylemiştir. Çalışma hazırlanırken

Nogay ve Kazak Türkçesine ait metinlerin tarandığını ve bu konuyla ilgili yapılan araştırmaların incelendiğini belirtmiştir.

Giriş (15-40 s.) bölümü, A) *Lehçe Tasniflerinde Kazak ve Nogay Türkçesinin Yeri*, B) *Kazak ve Nogay Türkçesinin Transkripsiyon Alfabetesi* ve C) *Birleşik Fiiller* olmak üzere üç ana başlıktan oluşmaktadır. *Lehçe Tasniflerinde Kazak ve Nogay Türkçesinin Yeri* başlığında, Türk dillerini sınıflandıran Vambery, Radloff, Bazin, Poppe, Ligeti, Baskakov, Rásänen, Samoyloviç, Arat, Tekin ve Ercilasun gibi araştırmacılar ve bu araştırmacıların Kazak ve Kırgız Türkçeleri hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. *Kazak ve Nogay Türkçesinin Transkripsiyon Alfabetesi* başlığında, Kazak ve Nogay Türkçelerinin gösteriminde kullanılan Kiril ve Latin alfabeleri verilmiştir. *Birleşik Fiiller* başlığı, 1. *Tasvir Fiilleri ve Birleşik Fiiller İçindeki Yeri*, 2. *Eski Türkçedeki Birleşik Fiiller ve Tasvir Fiilleri* ve 3. *Kazak ve Nogay Türkçesi Gramerlerinde Birleşik Fiiller ve Tasvir Fiillerinin Yeri* olmak üzere üç ana başlıktan oluşmuştur.

1. *Tasvir Fiilleri ve Birleşik Fiiller İçindeki Yeri* başlığında, tasvir fiillerinin, birleşik fiillerin *esas fiil + zarf-fiil eki + yardımcı fiilden* oluşan yapılan olduğu söylenmiş ve sonrasında Muharrem Ergin, Zeynep Korkmaz, Tahir Nejat Gencan, Tahsin Banguoğlu, Nurettin Koç, Kaya Bilgegil, Vecihe Hatiboğlu, Ahmet Bican Ercilasun, Leyla Karahan, Karl Menges, A. v. Gabain, Claus Schönig gibi araştırmacıların Türkiye Türkçesindeki birleşik fiil ve tasvir fiilleriyle ilgili değerlendirmeleri verilmiştir. Sonrasında ise çalışmadaki tasvir fiillerin sınırları maddelerle belirlenmiştir. 2. *Eski Türkçedeki Birleşik Fiiller ve Tasvir Fiilleri* başlığında, Eski Türkçedeki birleşik fiillerle bugünkü Türk dillerindeki birleşik fiillerin ortak olan ve olmayan özelliklerinden bahsedilmiş ve konuyla ilgili olarak A. v. Gabain'in görüşleri aktarılmıştır. Sonrasında ise Ahmet Bican Ercilasun'un 'Kutadgu Bilig Grameri –Fiil-' adlı eserinde birleşik fiille ilgili görüşleri değerlendirilmiştir. 3. *Kazak ve Nogay Türkçesi Gramerlerinde Birleşik Fiiller ve Tasvir Fiillerinin Yeri* başlığı, a. *Kazak Türkçesinde Birleşik Fiiller ve Tasvir Fiilleri* ve b. *Nogay Türkçesinde Birleşik Fiiller ve Tasvir Fiilleri* olmak üzere iki başlıkta incelenmiştir. İlk kısımda, Kazak araştırmacı Iskakov'un 'kürdeli etistik' şeklinde adlandırdığı ve beş gruba ayırdığı Kazak Türkçesindeki birleşik fiiller verilir. Sonrasında ise Mamanov'un Rusça eserindeki birleşik fiillerle ilgili sınıflamasından bahsedilerek çeşitli örnekler ortaya koyulur. İkinci kısımda, Nogay Türkçesi gramerinde birleşik fiiller ve tasvir fiillerle ilgili ayrıntı bilgi olmadığı belirtilir ancak Baskakov tarafından hazırlanan Nogay Türkçesi gramerinde tasvir fiillerin bulunduğu bölüm de değerlendirilmiştir.

İnceleme (41-270 s.) bölümünde, *Tasvirli Birleşik Fiillerde Kullanılan Yardımcı Fiiller* başlığı altında *al-*, *bak-*, *bar-*, *basta-/ basla-*, *ber-*, *bil-*, *bit-*, *bol-*, *jat-/ yat-* yardımcı fiillerinin temel işlevleri, çeşitli zarf-fiil ekleriyle Nogay ve Kazak Türkçelerinde kullanılışları açıklanmıştır. Bu bölüm içerisinde *Tasvir İşlevinde Olmayan Kullanılışlar* başlığında *jat-/ yat-* fiillerine *-ır* geniş zaman ekinin getirilmesiyle oluşturulan biçimler değerlendirilmiştir. Daha sonra ayrı başlıklar altında *jazda-*, *biber-/ yiber-*, *jönel-/ yöne-*, *jür-/ yür* kalıp fiillerinin tasvir işlevinde olanlar ve olmayanlar ayrı ayrı örneklerle açıklanmıştır.

Sonuç (271-280 s.) bölümünde, Kazak ve Nogay Türkçesinde tasvir fiilleri kurulurken kullanılan zarf-fiiller ve yardımcı fiiller karşılaştırılmıştır. Tasvir fiillerinin yüklendiği işlevler ve eklendikleri asıl fiillerin leksik anlamları tartışılmıştır. Ayrıca 'Tasvir fiilleri neden vardır? İnsanlar neden birleşik fiilleri ve tasvir fiillerini kullanma ihtiyacı duymaktadırlar?' sorularına çeşitli cevaplar verilmeye çalışılmıştır.

Tablolar (281-285 s.) bölümünde, tasvir fiillerinin işlevleri, hareketin başlangıç safhası, sürekliliği, hareketin bitiş safhası, tezliği, yeterliliği gibi yönlerden incelenmiş ve çeşitli tablolar oluşturulmuştur. Bu tablolar, Nogay ve Kazak Türkçelerindeki çeşitli zarf-fiil ekleri ve yardımcı fiillerle oluşturulan tasvir fiilleri başlıklarıyla sıralanmıştır.

Kaynaklar (287-295 s.) bölümünde ise, *Taranan Eserler* (a. Kazak Türkçesi, b. Nogay Türkçesi) ve *Yararlanılan Eserler* verilmiştir.

Zarf-fiil biçimindeki esas fiile, bu fiili çeşitli şekillerde niteleyen bir yardımcı fiilin, farklı bir anlam oluşturacak şekilde kaynaşmasıyla oluşan tasvir fiilleri Türk dillerinde çeşitli işlevlerde kullanılmıştır. Yazar, çalışmasını Kazak ve Nogay Türkçesindeki tasvir fiillerini çeşitli yönleriyle ve söz varlıklarının zenginliklerini ortaya çıkaracak şekilde oluşturarak bu konuda yapılacak diğer çalışmalara da örnek teşkil etmiştir.

Kaynaklar

Akalın, Mehmet (1979). "Türk Dillerinin Sınıflandırılması". *Tarihi Türk Şiveleri*, Ankara: Sevinç Matbaası.

Alpargu, Mehmet (1996). "Tarihî Süreç İçinde Nogay Türklerinde Aile ve Akrabalık Münasebetleri". *Emel Dergisi*. S. 216, Eylül- Ekim, s. 12-20.

Arat, Reşit Rahmeti (1953). "Türk Şivelerinin Tasnifi". *Türkiyat Mecmuası*. C. X, s. 59-138.

Bavbek, Osman (1986). "Noğay Türkleri". *Türk Kültürü Dergisi*. S. 275 Mart, s. 160-165.

Csató, Éva Á. ve Karakoç, B. (1998). "Nogay", *The Turkic Languages*. London and New York: Routledge, s. 333-343.

İnan, Abdulkadir (1985). "Nogay Maddesi". *Türk Ansiklopedisi*. C. 24, s. 505-510.

Korkmaz, Zeynep (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tekin, Talat (1991). "Türk Dil ve Dialektlerinin Yeni Bir Tasnifi". *Erdem Dergisi*, C. 10, s. 141-168.